313 - 42

№ 53688-Ա.Հ. Арамъ Шушанянцъ
(25)
22
1-30
Աr

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ։

Արարեալ համառօտ հարցմամբք և պատասխանեօք, յաղագս դեռահասակ մանկանց։

Թարգմանեալ ՚ի ռուսաց լեզուէ ՚ի հայ բարբառ ՚ի ձեռն Յարութիւնեան պաւլեան Ջուղայեցւոյ։

Եւ տպագրեալ հրամանաւ Տն Յովսեփայ սրբզն արհի եպիսկոպոսի և առաջնորդի ազգին Հայոց որք են ՚ի տէրութե Ռուսաց

՚Ի հինգերորդում ամի Հայրապետութեան լուսափայլ ծորին մերոյ սրբոյ Աթոռոյն՝ Էջմիածնի Տն ՂՈՒԿԱՍՈՒ սրբազնասուրբ Կաթողիկոսի ամ Հայոց.

Յամի Տն. 1785։ Իսկ ՚ի թուականին հայոց. ՌՄԼԴ

Ծախիւք և Տպիւք պարոն Գրիգորին.

Арамъ Шушанянц

Ի ՍԱՆԿՏՊԵՏՐԲՈՒՐԳ.

Առաջին հրամանաւ [illegible]

22

5394-56

ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм. ССР
им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ

Իշխանազնեայ և աստուածաշնորհիդ Տէր ՅՈՎ-ՍԷՓ Արքայազն արքի Եպիսկոպոսի և Ածա-քան Վարդապետաց։

Տեսանելով իմ զմշտաբարի երղձ սրբազնութեանդ, որ միշտ բաղձաս լինել յազգի քում այնք բարիք, որք գտանին ՚ի զանազան ազգս. որոց բարեացն մի է և այս փոքրիկ տետրակս թարգմանեցեալս ՚ի պարոն յարութիւնէ դաւթեան ջուղայեցւոյ գիլանենց կոչեցելոյ. որ և հաճութի սրբա-

զա

ցանկս էր զի տպեսցի ։ Այլ ընդ
արժանապատիւ և խոհեմազարդ
տէր Սահակեան դեղամացի պարոն
Սուլ փաննոսին վերահասու լեալ
գտայք 'ի տեղիս տեղիս զվիտս բա
նին մթացեալս և անհամեմատ
ըստ մտաց հեղինակին․ որ և վերս
ոյին համեմատելով ընդ հեղինա-
կին՝ ըստ չափոյ մերում ուղղագրե
ցաք։ Զոր այժմ արդեամբ իմով
տպեալ ընծայեմ քումդ ուղղագնու
թեան, 'ի հաճութիւն բարեյօժար
կամացդ, և 'ի զուարճութիւն բարե
սէր մանկանց եկեղեցւոյ ։ Նաև
հայցեմ սիրով ընկալնուլ և անմո
ռաց յիշել 'ի մաղթանս յաղօթս
քո զմշտատանձ և ամենախոնարհ

Ծառայ Գրիգորի Խոջամալեան
Եղբօրորդւոյ Զաքարիայի Սաւրդարեան ։

ԳԻՐՒՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Յաղագս արարչագործութեան աշխարհի.

Հարց.

Ո՞վ ստեղծ զաշխարհս.

Պատ.

Աստուած.

Հարց. Յորմէ՞ ստեղծ.

Պատ. Ի յոչնչէ:

Հարց. Ո՞րպէս ստեղծ զնա.

Պատ. Հրամանաւ իւրով.

Հարց. Առ ի՞նչ պատճառս.

Պատ. Վասն փառաբանութեան անուա՛ն իւրոյ, և յայտնելոյ արարածոց իւրոց զբարութիւն իւր։

Հարց. Ի՛ քանի՞ աւուրս արար ըզնա։

Պատ. Ի վեց աւուրս։

Հարց. Զի՞նչ արար յառաջնում աւուր։

Պատ. Զերկինս և զերկիր, և ապա զլոյս։

Հարց. Զի՞նչ արար յերկրորդում աւուր։

Պատ. Զհաստատութի՛ւն երկնից։

Հարց. Զի՞նչ արար յերրորդում աւուր։

Պատ. Ժողովեաց զջուրն 'ի հողոյ, և հրամայեաց երկրի բու-

սու

սուցանել զխոտս։

Հարց. Զի՞նչ արար յաւուրն չորրորդի։

Պատ. Զարեգակն, զլուսին, և զաստեղս։

Հարց. Զի՞նչ արար յաւուրն հինգերորդի։

Պատ. Զթռչունս երկնից, և զձկունս ծովու։

Հարց. Զի՞նչ արար յաւուրն վեցերորդի։

Պատ. Գոյացոյց զերկրային կենդանիս, և արար զմարդն ըստ պատկերի իւրում։

Հարց. Արդեօք արա՞ր ինչ յաւուրն եօթներորդի։

Պատ. Յետ առնելոյ արարածոցս այսոցիկ, այլեւս նորագոյն

ինչ

ինչ ո՛չ արար։

Հարց. Յորմէ՞ ստեղծ ած զմարդն առաջին։

Պատ. Զմարմինն ՚ի հողոյ։

Հարց. Իսկ զհոգին ո՞ւր ստեղծ։

Պատ. Ըստ պատկերի և ըստ նմա-
նութե իւրոյ։

Հարց. Վ՞ էր արար ած զմարդն։

Պատ. Վ՝ զի ճանաչեսցէ զնա և սի-
րեսցէ, և եղիցի ժառանգացու-
յամենայնի։

Հարց. Յորմէ՞ եղև արարեցեալ
զկինն նախնի։

Պատ. ՚Ի կողէն ադամայ։

Հարց. Վասն էր այդպէս։

Պատ. Վ՝ այն՝ զի ցուցցէ նոյնիմք
թէ՝ նոցա երկոցեանն ՚ի միոյ
մարմնոյ են։

Հարց. Զի՞նչ էր դրախտն այն երկրային։

Պատ. Էր ծառաստանն վայելուչ, զոր ա՟ծ եդ Ադամայ և Եւայի ՚ի բնակութիւն նոցա։

Հարց. Յո՞րպիսի կացութեան բնակէին նոքա անդ։

Պատ. ՚Ի բարի կացութեան. և էին անմահք։

ԳԼՈՒԽ. Բ։

Յաղագս յանցանացն նախաստեղծ մարդոյն։

Հարց. Մնացի՞ն արդեօք նոքա մինչ ՚ի ո՟ք և յերանելի կացութեան յայնմիկ։

Պատ. Ո՛չ. այլ կորուսին զայն, ան

ցանելով զպատուիրանն ըս
տեղծողին իւրեանց։

Հարց. Ո՞վ եղև պատճառ նոցա։

Պատ. Սատանայ, որ պատրեաց
զնոսա ճաշակել զպտուղն մա
հու, զոր արգելեալ էր 'ի նո
ցանէ. և Եւայ հաւանեցոյց
զայր իւր 'ի յուտել։

Հարց. Որպէս պատժեաց ա՟ծ զա
դամ և զԵւայ վ՟ն ուտելոյն։

Պատ. Արտաքսեաց զնոսա 'ի յերկ
րաւոր դրախտէն։

Հարց. Եթո՞ղ զմխիթարութի՞ւն ինչ
նմա 'ի յայնպիսի կացութեան։

Պատ. Այո. քանզի խոստացաւ
նմա տալ զփրկիչ. որ
ջախջախեսցէ զիշխանութիւն
սատանայի։

Հարց.

Հարց. Յո՞րպիսի կացութեան մնայ մարդն զկնի յանցմանն։

Պատ. Յայժ թշուառութեան, նկատմամբ մարմնոյ իւրոյ և հոգւոյն։

Հարց. Ո՞րպիսի չարիք հասին մարմնոյ նորա։

Պատ. Աշխատանք մեծ, անհան-գստութիւնք, ցաւք, և մահ իսկ։

Հարց. Իսկ հոգւո՞յն։

Պատ. Մթութիւն մտաց, և փո-խարկութիւն զօրութեանց։

Հարց. ՚Ի նմանէ՞ զինչ յառաջեաց։

Պատ. Ամենայն մեղք։

Հարց. Իսկ ՚ի մեղա՞ց զինչ յառա-ջեաց։

Պատ. Մահ մշտնջենաւոր։

Հարց. Ո՞յք էին նախնիքն զաւակք

նո

նոցին։

Պատ. Աբէլ և Կայէն։

Հարց. Ո՞րք ծնան նորա զնոսա։

Պատ. Զկնի մեղանչելոյն իւրեանց։

Հարց. Եղե՞ն արդեօք որդիք նոցին մասնակից մեղաց նոցա։

Պատ. Եղեն. ոչ միայն որդիք նոցա, այլև որդիք որդւոց նոցին։

Հարց. Տակաւին տևէ՞ գործս այս։

Պատ. Անփոփոխապէս ամենայն մարդիկ այսու մեղօք ծնանին։

ԳԼՈՒԽ. Գ։

Յաղագս Ջրհեղեղին. և օրինացն բնականին.

Հարց. Ո՞ եղև առաջին մարդասպան յաշխարհի։

Կայ

Պատ. Կայէն, որ սպան զեղբայր իւր զաբէլ։

Հարց. Վասն էր սպան զնա։

Պատ. Վասն զի նախանձեցաւ ընդ առաքինութիւն նորա։

Հարց. Արդեօք ա՟մ մարդիք այն պէս չարաբարոյք էին ոպ՟ նա։

Պատ. Ըստ մեծի մասին։

Հարց. Ո՛չ ոք մնաց որ լցէր հաճոյ աստուծոյ։

Պատ. Նոյ միայն որ հաճոյ եղեւ նմա։

Հարց. Ոպ՟ պատժեաց զնոսա ա՟ծ։

Պատ. Ջրհեղեղաւ։

Հարց. Զինչէ ջրհեղեղդ այդ։

Պատ. Մեծագոյն հեղեղ ջուրց, որք ծածկեցին զա՟մ երկիր։

Հարց.

Հարց. Զի՞նչ եղեն մարդիկք.
Պատ. Նոքա ամենեքեան ընկղմեցան։
Հարց. Իսկ կենդանեացն։
Պատ. Ո նոյնն։
Հարց. Նոյի զի՞նչ պատահեցաւ։
Պատ. Պահեաց զնա աստուած ՚ի տապանին։
Հարց. Զի՞նչ է տապանն Նոյի։
Պատ. Նաւ մեծ պատեալ յեր-կուց կողմանց, ներքուստ և արտաքուստ։
Հարց. Նա միայն փրկեցաւ ա՞նդ։
Պատ. Միայն ընտանեօքն իւրովք։
Հարց. Ո՞վ ևս։
Պատ. Երկու երկու յամ գազա-նաց, և թռչնոց ամ ցեղէց։
Հարց. Ամենայն մարդիկք եղ-
բայրք

բայց մե՞ր են։

Պատ. Այո՛. վասն զի՝ մեք ամենե-
քեանս յադամայ և ՚ի նոյէ
յառաջանամք։

Հարց. Ո՞ր ինչ է օրէնքն բնական։

Պատ. Գիտութիւն և խղճմտանք։

Հարց. Նոքա զի՞նչ ուսուցանեն
մեզ՝ նկատելով առ ա̃ծ։

Պատ. Զի բաց ՚ի նմանէ ո՛չ ոք հա՛
մարիցեմք աստուած. և օրի
նաց նո̃ր կատարելապէս հնա
զանդիցեմք։

Հարց. ՚Ի կողմանէ մարդկանց ո՞չ։

Պատ. Զի մի՛ առնիցեմք այլոց այն
պէսի ինչ, զոր ինչ ո՛չ կա-
միմք լինել մեզ։

Հարց. Իսկ ՚ի մերոյս կողմանէ ո՞չ։

Պատ. Զախահորել զերձս և զկա-

մե

մեցողութեան մեր։

Հարց. Պահեցի՞ն արդեօք ազգք և տոհմականք նոյի զօրէնս զայս։

Պատ. Ո՛չ․ այլ առաւել ևս ամ–բարշտեցան։

Հարց. Ի՞՛նչ մեղանչեցին նոքա ընդ–դէմ նոյ։

Պատ. 'Ի տեղի ածպաշտութե՛ն ի մեծի մասին երկրպագէին ա–րեգական, լուսնի, և այլ արարածոց։

Հարց. Մի՞թէ սկսան առնել և 'ի մէջ իւրեանց զանօրէնու–թիւն ինչ։

Պատ. Նոքա զհայրս իւրեանց ո՛չ պատուէին, սպանանէին, կո–ղոպտէին, և զրպարտէին զմե–

Մասնս. զարդարս ո՛չ պահ-
պանէին, և յամի հետևէին
անկարգ կամեցողութե՛ իւ-
րեանց:

ԳԼՈՒԽ. Գ.

Յաղագս Աբրահամու, և այլոց Նախահարց:

Հարց. Յետ ջրհեղեղին ո՞ւր պահ-
պանեցաւ օրէնքն բնա-
կան:

Պատ. Ի մէջ ցեղին Սեմայ:

Հարց. Ո՞ւմ ուխտեաց ած:

Պատ. Ընդ Աբրահամու:

Հարց. Զի՞նչ խոստացաւ նմա:

Պատ. Լինել նմա ազգ մեծ:

Հարց.

(849 = 1743) 5394-56
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Гос. Библиотека
ՀԱՍՌ-Арм. ССР
им. А. Мясникяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ

Հարց. Զի՞նչ եւս:
Պատ. Տալ զերկիրն Քանանու:
Հարց. Զի՞նչ խոստացաւ նմա Ա̃ծ տուաւել եւ հարկաւորութիւն:
Պատ. Ը̃ն անեաւն նորա օրհնել զա̃մ ժողովուրդս երկրի:
Հարց. Զի՞նչ նշանակէ այդ:
Պատ. Զի փրկիչն աշխարհի ծնա֊ նելոց էր ՚ի զաւակէ նորին:
Հարց. Զի՞նչ էր նշան խոստմանն այ̃ ընդ աբրահամու:
Պատ. Թլփատութիւնն:
Հարց. Ո՞վ էր որդին աբրահամու:
Պատ. Իսահակ:
Հարց: Ը̃ն էր կամեցաւ նա պա֊ տարագ մատուցանել զնա:
Պատ. Զի նովիմբ ցուցցէ զհնա֊ զանդութիւն իւր այ̃:

Հարց.

Հարց. Ո՞ր աղաղակէ զայն հրամայ
եալ նմա ած։
Պատ. Զի փոխեսցէ զհաւատս նր։
Հարց. Ի՞նչ էր յակոբ։
Պատ. Որդին սահակայ։
Հարց. Ո՞յով կերպիւ զի՞նչ ա-
նուանիւր։
Պատ. Իսրայէլ։
Հարց. Քանի՞ որդիս ունէր նա։
Պատ. Երկոտասան։
Հարց. Զի՞նչ անուանէին նոքա։
Պատ. Նահապետք։

Գ.Լ.Ո.Ւ.Խ.

ԳԼՈՒԽ Ե.

Յաղագս Գործոց Եգիպտացւոց. և մի՛ ազգին.

Հարց. Ասա՛ զպատմութիւն Յովսեփայ։

Պատ. Եղբարք նորա վաճառեցին զնա նախանձու. իսկ նա երկար ժամանակս եկաց յեգիպտոս իբրև ծառայ. ապա մեծապէս պատուեցաւ 'ի թագաւորէն։

Հարց. Զի՞նչ արար նա ընդ եղբարս իւր մեծաւ իշխանութեամբ իւրով։

Պատ. Նա ներեաց նոցա, և բնակեցոյց զնոսա յեգիպտոս ամ՟

ըն

ընտանեօքն իւրեանց։

Հարց. Զի՞նչ անցք անցին ընդ որ
դիսն Իսրայէլի 'ի յԵգիպտոս։

Պատ. Կրքա բազմոյան յոյժ։

Հարց. Զի՞նչ գործեաց ընդ նոսա
այլ Թգ՛որն եգիպտացւոց։

Պատ. Կամեցաւ սպանել զամենե-
սին։

Հարց. Ո՞վ պահեաց զնս՛ 'ի նմանէ։

Պատ. Ա՛ծ։

Հարց. Զո՞ առաքեաց ա՛ծ 'ի փըր-
կել զնոսա։

Պատ. Զմովսէս։

Հարց. Զի՞նչ արար Մովսէս։

Պատ. Սքանչելիս մեծամեծս, ո-
րովք ստիպէր փարաւոնի կա-
տարել զհրամանն ա՛յ։

Հարց. Զի՞նչ էր պատուհասքն։

Պատ. Գիտեմ սահմանել 'ի յոգնակէտ. և զոր կերպն իսրայելացիք ո՛չ երկար՝ յառաջ քան զելանելն իւրեանց 'ի յեգիպտոսէ, և ազատելոյն անտի:

Հարց. Զի՞նչ նշանակէր ազատելոյն իսրայելացւոց:

Պատ. Քանզի փրկելոց էր ա̃ծ զամենայն մարդիկ 'ի սատանայական գործոց, և 'ի մեղաց:

ԳԼՈՒԽ. Զ:

Յաղագս ուղևորութեան յանապատի.

Հարց. Ո՞ւր գնացին իսրայելացիք յետ ելանելոյն իւրեանց 'ի յեգիպտոսէ.

Պատ.

Պատ. Յերկիրն քանանացւոց, յո-
րում՝ էած զնոսա ա͞ծ:

Հարց. Ո՞ւստէր էած զնոսա անդր:

Պատ. Զի կատարեսցէ զխոստու-
մըն իւր:

Հարց. Որպէս անցին նոքա զծովն
կարմիր:

Պատ. Յորդեաց ա͞ծ զհողմն, որով
պատառէլ զծովն՝ եբաց զյա
տակ նորա. ընդ որ անցին նո
քա առանց վնասու:

Հարց. Ապա ընդ ո՞ր գնացին:

Պատ. Ընդ անապատն մեծ:

Հարց. Զի՞նչ կերին նոքա անդ:

Պատ. Մանանայ՝ զոր առաքեաց
ա͞ծ վասն ն͞ց ՚ի յերկնից:

Հարց. Երբ ն͞ք ո՛չ կարացին գտա-
նել

նել զջուր · այլս ուսոյն զտեղին զայն:

Պատ. Ջուր բղխեցոյց 'ի քարէ:

Հարց. Ե՞րբ ետ նոցա Ած զօրէնս իւր:

Պատ. Յետ յիսուն աւուրց ելանելոյն նոցա:

Հարց. Յո՞րում տեղւոջ:

Պատ. 'Ի լեառն Սինայ:

Հարց. Որպէս երեւեցաւ լեառնն այս:

Պատ. Հրով, որոտմամբ, եւ կայծակամբք կործանեալ:

Հարց. Ասա՛ ինձ զպատուիրանսն զորս ետ նոցա Ած:

Պատ. Նախ՝ ես եմ տէր Ած քո, որ հանի զքեզ 'ի ծառայութենէ եգիպտացւոց · եւ մի

եղիցին քեզ այլ ա̃ծք բաց
յինէն։ Երկրորդ. մի՛ արաս
ցես քեզ կուռս եւ մի՛ այլ
ինչ որ նմանիցին նոցա. եւ
մի՛ երկրպագանիցես նոցա։
Երրորդ. մի՛ դնիցես զանուն
ա̃ծն քո ՚ի վերայ սնոտեաց։
Չորրորդ. յիշեա՛ զի սրբես
ցես զօր շաբաթուն, որ է
հանգիստ եօթներորդ աւու
րըն։ Հինգերորդ. պատո
ւեա՛ զհայր քո եւ զմայր, զի
երկայնակեաց լինիցիս ՚ի վե̃
երկրի, զոր խոստացաւ քեզ
ա̃ծ։ Վեցերորդ. մի՛ սպա
նաներ։ Եօթներորդ. մի՛
շնար։ Ութներորդ. մի՛ գո
ղանար։ Իններորդ. մի՛ սուտ

վկայէր զընկերէ քումմէ։
Տասներորդ. մի՛ ցանկանար այնց, որք են ընկերի քում։

Հարց. Մի՞թէ չէր գրեցեալ տասնեքին պատուիրանս այսոքիկ։

Պատ. Ի՛ վե՛ր երկուց քարեայ տախտակաց գծագրեալք էին յայ։

Հարց. Յառաջ գիտակք էին պատուիրանաց այսոցիկ։

Պատ. Լաանց այլեալսուն. վա՛ զի նոքա ո՛չ այլ ինչ էին եթէ ո՛չ օրէնք բնական։

ԳԼՈՒԽ. Է։

Յաղագս խոստմանցն որ առ Իսրայէլացիսն։

Հարց. Որպիսի կերպիւ՛ մատուցանէին զպատարագս ՚ի

հը

հնումն:

Պատ. Զենուէին զանասունս, և ա-
պա խորովէին ՚ի վերայ սե-
ղանոյն:

Հարց. Ո՞ւր էր սեղանն:

Պատ. Յառաջի վկայութեան խորանին:

Հարց. Զի՞նչ պահէր ՚ի նմա:

Պատ. Յերկուն կտակարանաց:

Հարց. Զի՞նչ էր արկղն այն:

Պատ. Էր արկղ ինչ պատեալ ներ-
քուստ և արտաքուստ ոսկւով:

Հարց. Զի՞նչ պահէր ՚ի նմա:

Պատ. Երկու տախտակք օրինացն:

Հարց. Ո՞յք էին քահանայքն:

Պատ. Ահարօն և որդիք նորա:

Հարց. Ո՞յք էին ղևտացիք:

Պատ. Ամենեքեան որք ՚ի ցեղէն
ղևեայ· զորս կացուցեալք է-
ին

են 'ի ապաշխարութեն խորհ-
րդին վկայութեան։

Հարց. Որպէս խոստովանիս առ տէր ած-
ուն խորհրդակցին։

Պատ. Միայնպէս՝ որպէս ընդ աբրա-
համու։

Հարց. Զի՞նչ խոստացաւ նմա ած։

Պատ. Խոստացաւ նմա առնել զնա
մեծ ժողովուրդ. բնակեցու-
ցանել յերկրին Քանանու.
և տալ նոցա առատութիւն
բարութեանց։

Հարց. Իսկ ժողովրդեան զի՞նչ
խոստացաւ։

Պատ. Սիրել զած յամէն սրտէ եւ-
րեանց. և պահել զօրէնս նորա։

Հարց. Որպիսի պատժոյ արժանա-
կան նոքա։

Պատ.

Որդ. Ի ներքոյ հալածանաց և ա-
մենայն թշուառութեանց։

Հայր. Պաշտօն այս պահեցա՞ւ բա-
րեպէս։

Որդ. Ի կողմանէ ո՛չ բարեպէս։

Հայր. Ո՞չ սքանչելիս արար ա̃ծ
ո̃չ զի հաստատեաց զնոսա յեր-
կիրն քանանու։

Որդ. Յամաքեցոյց զգետն յորդա-
նան՝ յորժամ հարկ եղև նո̃ց
անցանել ընդ այն։

Հայր. Իսկ ժողովուրդքն ո՞չ պա-
հեցին զպատուիրանս զայնոսիկ։

Որդ. Այլ ի չափաւորապէս։

Հայր. Քանի՞ անգամ զայրացուցա-
ցին զնա յանապատին պատա-
ճառանօք պղծութեանց խաբեանց։

Որդ. Ի՞նչ էր բանն զատանն անդամն։

Հարց. Զի՞նչ արարին նոքա յետ բնակելոյն ի խաւարայինն յերկրին։

Պատ. Նոքա յաճախ երկրպագէին կռոց 'ի տեղին այն։

ԳԼՈՒԽ. Ը։

Յաղագս հաստատութեան։

Հարց. Ե՞րբ եւ այլ անգամ ոչ երկրպագանէին կռոց։

Պատ. Բազումք էին որք ըստ հաճութեան իւրեանց խորհեցան եւ արարին զնոսա։

Հարց. Որպիսի կերպարանօք էին կուռքն այնոքիկ։

Պատ. Ըստ կերպի առն, կնոջ, եւ

կեն

կենդանեաց. զորս նքա ածս
և ածուհիս անուանէին:

Հարց. Նոքա ո՞ղ պատուէին զնոսա:

Պատ. Նոքա աղաչէին զնա և մա-
տուցանէին նմա զողջակէզս:

Հարց. Յորժամ ծնաւ այնպիսի կու-
ռութիւն:

Պատ. Յայնժամէ, զի նոքա մոռա-
ցան զարարիչն իւրեանց:

Հարց. Նոքա ո՞ղ մոռացան զնա:

Պատ. Անկանելով նց ի մէջ ամ
անօրէնութեց, և մոլեգնու-
թեանց ախտացն. իսկ յե-
տոյ զարհուրելեան և զճշմար-
տէն Այ զմտաւ ածել. և սա-
տանայն յայնժամ առեալ զնո-
սա՝ որսացաւ զնոսա առ այն:

Հարց. Զի՞նչ յառաջացաւ ի կը-

ռապաշտութենէ անտի։

Պատ. Զնոյնն որ էած զնոսա 'ի յայնմ անօրէնութենէն։

Հարց. Ո՞րով կերպիւ զի՞նչ կոչէին կռապաշտք։

Պատ. Հեթանոսք։

ԳԼՈՒԽ. Թ։

Յաղագս Դատաւորաց և Թագաւորաց Իսրայէլի։

Հարց. Ո՞րպիսի կառավարութիւն ունէին իսրայէլացիքն 'ի ժառանգելն իւրեանց յերկիրն աւետեաց։

Պատ. Ունէին նախ դատաւորս՝ ապա թագաւորս։

Հարց. Ո՞վ էր առաջին թագաւորն

Պատ. Սաւուղ։
Հարց. Ո՞վ էր երկրորդն։
Պատ. Դաւիթ։
Հարց. Յորմէ ցեղէ էր նա։
Պատ. ՚Ի ցեղէն յուդայ։
Հարց. Ո՞ւր բնակէր նա։
Պատ. Յերուսաղէմ ՚ի լեռան սիօն։
Հարց. Ո՞ւր հրամայեաց բերել զտապանակ ուխտին։
Պատ. Նոյնպէս ՚ի լեռան սիօն։
Հարց. Զի՞նչ խոստացաւ նմա ած։
Պատ. Զի ցեղք նորա միշտ թագաւորեսցեն ՚ի վերայ ժողովրդեանն իւր։
Հարց. Այլ ևս զի՞նչ։
Պատ. Զի ՚ի նմանէ ծնանելոց էր մարմնով Քրիստոս։
Հարց. Զի՞նչ նշանակէ բառս այս

Քրիստոս։

Պատ. Նշանակէ օծեալ։

ԳԼՈՒԽ. Ժ.

Յաղագս յաջորդման թագաւորացն։

Հարց. Ո՞վ էր ժառանգն դաւթի։

Պատ. Սողոմոն որդի նորա։

Հարց. Ո՞րպիսի կառավարութիւն ունէր նա։

Պատ. Հանդարտաօրէն և խաղաղութեամբ։

Հարց. Ունէ՞ր լաւագոյն ինչ եւս։

Պատ. Ունէր. զճշմարիտ իմաստութիւն։

Հարց. Զի՞նչ արար նա։

Պատ. Շինեաց զտաճարն Երու-

սա

սաղէմ։

Հարց. Գո՞յր անդ այլ ևս աստուածք, յորում երկրպագանիցեն աստուածոյ։

Պատ. Ո՛չ. մի միայն էր աստուած, և մի սեղանն։

Հարց. Վասն է՞ր այդպէս։

Պատ. Վասն զի՝ այնու ցուցանել թէ մի միայն է նա, և մի հաւատ։

Հարց. Պահեա՞ց Ադամն մինչև ցօր մահուան իւրոյ զհաւատութիւն իւր։

Պատ. Ո՛չ. այլ զրկեցաւ 'ի նմանէ վասն սիրահաւանութեան կանանց։

Հարց. Ո՞ր ինչ եղև զկնի մահուան նորա։

Պատ. Բաժանեցաւ թշուառն նոր։

Հարց.

Հարց. Զի՞նչ մնաց որդւոյ նորա.

Պատ. Միայն երկու ցեղք, յուդայ ին եւ բենիամենին:

Հարց. Ո՞վ եղեւ թագաւոր 'ի վր մնացեալ տասն ցեղիցն:

Պատ. Յերոբովամ ծառայ սողոմոնի:

Հարց. Զի՞նչ արարին առ 'ի հաստատել զաթոռ իւր:

Պատ. Նա արար զհերձուածս:

Հարց. Զի՞նչ է հերձուած ասելով այդ:

Պատ. Որոշումն եկեղեցեաց:

Հարց. Ո՞ւր եկաց ճշմարիտ եկեղեցին:

Պատ. Ի յերուսաղէմ:

Հարց. Ո՞ր քաղաք էր աթոռանիստ

Թագաւորութեանն Իսրայ-
էլացւոց, և սուտ եկեղեցին:
Պատ. Սամարիայ:

ԳԼՈՒԽ. ԺԸ.

Յաղագս Մարգարէից.

Հարց. Ո՞յք էին մարգարէքն:
Պատ. Որք լցեալք հոգւովն
ա̃ծայնին:
Հարց. Ո՞վ էր հոգին այն:
Պատ. Հոգին ս̃բ ա̃ծ, որ զա̃մ ա-
րարածս կենդանացոյց:
Հարց. Վն̃ ո՞յր կոչէին զնոսա մար-
գարէս:
Պատ. Վասն այն զի զապագայն
պատմէին:

Հարց.

Հարց. Ե՞րբ բաշխեցան նոքա։

Պատ. Զկնի բաժանման թագաւորութեանն իսրայէլացւոց։

Հարց. Որո՞ց մարգարէից գրեանքն ունիմք մեք։

Պատ. Եսայեայ, Երեմիայի, և այլոց. որք են թուով վեշտասանք։

Հարց. Զի՞նչ գուշակեցին նոքա։

Պատ. Առաւելապէս կործանումն թագաւորութեանն սամարացւոց։

Հարց. Իսկ վն̃ երուսաղէմի զի՞նչ։

Պատ. Զի նա աւերեսցի և վերստին կանգնեսցի։

Հարց. Ասացի՞ն նոքա բան ինչ յաղագս Մեսիային։

Պատ. Այո՛ ասացին նոքա կանխագոյն,

գոյն, զոմ՝ զոր ինչ վասն նո՛ր
լինելոյ էր։

Հարց. Նախապատմեցի՛ն ինչ և
յաղագս նորա կատակարանին։

Պատ. Սոքա նախագոյն ասացին՝
թէ նա կատարելագոյն է լի-
նելոց քան զառաջինն։

Հարց. Զի՛նչ ասացին նք՝ 'ի կող-
մանէ հեթանոսաց։

Պատ. Թէ ա՛մ ժողովուրդք թող-
լոց են զկուռս, և երկիրպա-
գանելոց են Ճշմարտին նմ։

ԳԼՈՒԽ. ԺԲ։

Յաղագս Գերութեան Բաբելացւոց։

Հարց. Փութացա՛ւ ա՛ծ 'ի պատ-
ժել զերուսաղէմացիս վասն

մե

մեղաց իւրեանց։

Պատ. Համբերեաց ա՟ծ ժամանակս բազում մ՟ի զղջանալոյ ն՟ց։

Հարց. Զի՞նչ եղև ընդ թագաւորութիւն սամարացւոց։

Պատ. Նոքա ամենայնիւ աւերեցան. իսկ տասն ցեղքն ՚ի զանազան կողմանս բնակեցան։

Հարց. Ո՞վ աւերեաց զերուսաղէմ։

Պատ. Նաբուգոդոնոսոր արքայն բաբելացւոց։

Հարց. Զի՞նչ արար նա ը՟ն ժողովրդեանն հրէից։

Պատ. Գերեաց զնոսա։

Հարց. Յո՞րպիսի կացութ՟ե ժամանեաց զճշմարիտ բարեպաշտութիւնն։

Պատ. Հրէայք պահեցին զայն ՚ի

ցեղս իւրեանց։

Հարց. Զի՞նչ կրօն գոյր 'ի բաբե-լօն։

Պատ. Աստուածապաշտութիւն, և անձ-լորդապաշտութիւն։

Հարց. Ո՞վ էր դանիէլ։

Պատ. Այր սրբակենցաղ և մար-գարէ։

Հարց. Զի՞նչ արարին երեքին ըն-կերք նորին։

Պատ. Նոքա ոչ կամեցան երկիր-պագանել կռոցն արքային բա-բելացւոց։

Հարց. Զի՞նչ արար նոցա՝ թա-գաւորն վն այնորիկ։

Պատ. Հրամայեաց արկանել զնո-սա 'ի մէջ հնոցի հրոյն բոր-բոքելոյ։

Հարց. Ընդամնօր զի՞նչ անցք ան-ցի՞ն զնորքօք:

Պատ. Պահեաց զնոսա ած սքանչե-լեօք:

ԳԼՈՒԽ. ԺԳ.

Յաղագս ուղևորութեան Իսրայելացւոց:

Հարց. Ո՞վ առաջնորդեաց զհրէայսն՝ ի գերութէն բաբելացւոց:

Պատ. Կիւրոս արքայն պարսից:

Հարց. Ու ի՞նչ դիտմամբ եղև խառնակութիւն հրէից ընդ այլ ազգս:

Պատ. Զի անհաւատք ճանաչիցե-ն զճշմարիտն ած:

Հարց. Ընկա՞ն արդեօք հրէայքն

մե

վերստին 'ի կռապաշտութիւն յետ գերութեան բաբելացւոց։

Պատ. Այլ եւ ոչ անկան։

Հարց. Ո՞վ նախ հալածեաց զնոսա վասն կրօնից իւրեանց։

Պատ. Անտիոքոս Թագաւորն ասորոց, որ էր ազգաւ յոյն։

Հարց. Ո՞վ եկաց ընդդէմ Անտիոքոսի։

Պատ. Յուդայ Մակաբէ, եւ եղբարք նորա։

Հարց. Զի՞նչ արարին նոքա։

Պատ. Դարձուցին զժողովուրդն 'ի յապաշխարութիւն։

Հարց. Ո՞վ կառավարեաց զհրէաստան ընդ այնր ժամանակի։

Պատ. Նոյն այն տոհմ Մակաբէի։

Հարց. Ո՞վ ապառեաց զնոսա։

Պատ.

Պատ. Հռովմայեցիք։

Հարց. Ո՞վ էր թագաւորն հրէից 'ի ժամանակի ծննդեանն Ք͞ի.

Պատ. Հերովդէս։

Հարց. Միակե՞րպ կարծէին հրէայքն յաղագս գալստեանն Ք͞ի.

Պատ. Ոմանք կարծէին թէ Ք͞ս թագաւորելոց է ի վ͞ր երկրի որպէս այլ թագաւորք, և զիւր ազգս դարձուցանելոց է ընդ իշխանութեան հրէից. և թէ ինքեանք կելոց են ն͞մ բարութ͞բ, պատուով և ուրախութ͞բ. և այսպիսի կոչէին մարգարէքն։ Իսկ այլք ծառայէին ճշմարտին ա͞յ հաւատով, և սիրով, զյոյս իւրեանց 'ի յայն դնէին, և հա

ւա

Հաստայեն՝ թէ Քս գալոց է. ո՛չ զերկրաւոր թագաւորութիւն հաստատել, այլ զերկնայինն։ Նա՛ ցուցանելոց է նոցա զճանապարհն ճշմարտութեան 'ի փրկութիւն, և յարուցանելոց է 'ի մեռելոց, և տանելոց 'ի կեանս յաւիտենականս. և ըստ այսմ կոչեցան նքա հոգևորականք։

ԳԼՈՒԽ. ԺԳ.

Յաղագս ծննդեան ՅԻ. ՔԻ.

Հարց. ՈՒ՞Ր էր մայր Տեառն մերոյ ՅԻ. ՔԻ.

Պատ. Սրբուհի կոյսն Մարիամ։

Հարց. Յորո՞վ ցեղէ էր նա։
Պատ. ՚Ի ցեղէն յուդայի։
Հարց. Յորո՞վ տոհմէ էր նա։
Պատ. ՚Ի տոհմէն դաւթայ։
Հարց. Եւ ո՞ խօսեցեալ էր նա։
Պատ. Միայն յօսեփայ որ էր ՚ի նոյն տոհմէ. որպէս զի նա պահպանիչ լինիցէր կուսութեան նորա։
Հարց. Ո՞վ յայտնեաց նմա թէ նա ծնանելոց է զՅս Քս։
Պատ. Գաբրիէլ հրեշտակն, զոր առաքեաց Ած աւետաւել զայս։
Հարց. Ո՞րպ ընկալաւ նա զայս։
Պատ. Հաւատացեալ գոլով ՚ի ձեռըն հրեշտակին, թէ կոյս մնալոց էր։
Հարց. Յետ այնորիկ զի՞նչ հետեւեցաւ.

Պատ. Նմանն հօր և որդւոյն այ էա-
զնոյն մարդկութիւն ոչ ու-
նիմք և մեք՝ բայց 'ի մեղաց:

Հարց. Ո՞ւր ծնաւ Տէրն մեր:

Պատ. 'Ի բեթղեհեմ հրէաստանի:

Հարց. Զի՞նչ նշանակէ բառս այս Յիսուս:

Պատ. Փրկիչ:

Հարց. Ո՞վք հեթանոսք էին որք նախ երկիրպագին նմա:

Պատ. Մոգքն՝ որք եկին 'ի յարևե-լից:

Հարց. Զի՞նչ արար հերովդէս յայն ժամ:

Պատ. Նա յուզաւ 'ի նոյն մտաց. և դիտէր զնախագուշակումն մարգարէիցն՝ թէ յայնմ ժա-մանակի ծնանելոց էր մե-

սի

ախտին. և որպէս կարծէր՝
թէ լինելոց է նա թագաւոր
երկրի, երկեաւ կորուսանել
զթագաւորութ՟ն իւր. վ՟ս որոյ
հրամայեաց կոտորել զամե֊
նայն մանկունսն՝ որք էին 'ի
բեթղեհէմ և յամ՟ սահմանս
նորա. ա՟պ զի և զնա ը՟ նոցա
մեռուսցէ:

Հարց. Որպէս զերծաւ Յս՟:

Պատ. Հրեշտակն հրամայեաց յով֊
սեփայ 'ի բաց գնալ ընդ նմա
'ի յեգիպտոս: Իսկ յորժամ
մեռաւ հերովդէս, նոյն հր֊
րեշտակն հրամայեաց դառ֊
նալ 'ի յեգիպտոսէ 'ի հրէաս֊
տան. և յովսեփայ հնազան֊
դեալ գնաց ընդ հրամանի

տն 'ի քաղաքն Գալիլեացւոց, որ կոչէր Նազարէթ։

ԳԼՈՒԽ. ԺԵ։

Յաղագս Յովհաննու մկրտչին։

Հարց. Ո՞ւմ որդի է սուրբն Յովհաննէս։

Պատ. Զաքարիայի և Եղիսաբեթի, որ էր մօրաքոյր սրբուհւոյ կուսին Մարիամու։

Հարց. Ո՞ւր բնակեցաւ նա։

Պատ. 'Ի յանապատի. և ունէր ըզկեանս կարի ժուժկալս։

Հարց. Խօսեցա՞ն ինչ զնմանէ մարգարէքն։

Պատ. Այո՛ նախադուշակեցին ըզ-

Арамъ Шушанянцъ

նա՝ կարապետ Մեսիային:

Հարց. Զի՞նչ է կարապետութ այդ:

Պատ. Նա՛ որ նախընթաց լինի ա-
ռաջի ուրուք:

Հարց. Զի՞նչ քարոզեաց յօհան-
նէս:

Պատ. Յորդորեաց զամենեսեան ՚ի
յապաշխարութիւն:

Հարց. Զի՞նչ արար ընդ այնոսիկ
զորս դարձոյց:

Պատ. Մկրտեաց զնոսա ընկղմե-
լով ՚ի յորդանան գետ:

Հարց. Մկրտեա՞ց նա և զՅս:

Պատ. Այո՛. Յս կամեցա՛ւ մկրտիլ
ու ՚ի սրբել զջուրն մկրտու-
թեան:

Հարց. Զի՞նչ պատահեցա՛ւ ՚ի ժամ
մկրտութեան նորա:

Պատ.

Պատ. Հոգին սուրբ էջ 'ի վերայ նորա ակն-
երև. և լսելի եղև 'ի յերկ-
նից ձայնն հայրական, թէ
դա է որդի իմ սիրելի ընդ ո-
րում ես հաճեցայ:

Հարց. Զի՞նչ վկայեաց յոհաննէս
զտեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ:

Պատ. Վկայեաց թէ եկն փրկել
զաշխարհս 'ի մեղաց, և 'ի դա
տապարտութենէ նորին:

ԳԼՈՒԽ. ԺԶ:

Յաղագս երկոտասան Առաքելոց:

Հարց. Ո՞ւր գնաց Յիսուս յետ մկր-
տութեանն իւրոյ:

Պատ. 'Ի յանապատ:

Հարց. Զի՞նչ արար նա անդ։

Պատ. Պահեաց զքառասուն ա-ւուրս։

Հարց. Ո՞վ կոչեաց զաշակերտս իւր։

Պատ. Ասաց նց գնալ զկնի նր. իսկ նոքա վաղվաղակի կատարե-ցին զայն ամ։

Հարց. Զի՞նչ են աշակերտքդ։

Պատ. Մարդիկ որք ունկնդիր լի-նիցին ուսուցչին իւրեանց, և հետևեսցեն վարդապետութեան նորա։

Հարց. Զի՞նչ նշանակէ անունն առաքեալ։

Պատ. Առաքեցեալ։

Հարց. Քանի՞ առաքեալս ընտրեաց Քրիստոս վասն իւր։

Պատ. Երկոտասան։

Հարց. Ո՞րք էին անուանք նոցա։
Պատ. Սբն Պետրոս, և սբն Անդ-
րէաս եղբայր նր. սբն Յա-
կոբոս, և սբն Յօհան որդի-
քն զեբեդեայ. սբն Փիլիպ-
պոս, սբն Բարթուղիմէոս.
սբն Մատթէոս, սբն Թո-
մաս, սբն Յակոբ, և սբն
Յուդայ, որ է Թադէոս.
որդիքն Ալփեայ. սուրբն Սի-
մոն, և մատնիչն հրէից յու-
դայ իսկարիոտացի։

ԳԼՈՒԽ. ՃԼԴ։

Յաղագս չարչարանացն ՅԻ ՔԻ.

Հարց. Օ ի՞նչ ժամու Յս։
Պատ. Ի Բաղտուղեաց 'ի քաղա-
քէս,

քըս, 'ի դէպս, և զայլ ու-
ղիս:

Հարց. Զի՞նչ քարոզեաց նա:

Պատ. Զաւետարանն արքայութեան
երկնից:

Հարց. Զի՞նչ նշանակէ բառդ աւ-
ետարան:

Պատ. Լուր ախորժելի:

Հարց. Զի՞նչ է արքայութիւն երկ-
նից:

Պատ. Պարգև յոյժ մեծ բարեգոր-
ծաց, և կեանք յաւիտենա-
կան ընդ Աստուծոյ և ընդ սրբոց:

Հարց. Զի՞նչ ասաց Յիսուս վասն ին-
քեան:

Պատ. Զի նա էառ և յայտնեցաւ
'ի մարդկութեան, զի փրկես-
ցէ զմարդ:

Հարց.

Հարց. Զի՞նչ հրամայեց առնել։

Պատ. Հաւատալ ՚ի նա, հնազանդիլ վարդապետութե՛ նորա, և ապաշխարել։

Հարց. Վ՜ն է՞ր ապաշխարել։

Պատ. Վ՜ան ընդունելոյ զթողութիւն մեղաց։

Հարց. Ի՞ւ եցոյց զ՛ ինքեան։

Պատ. Սքանչելեօք։

Հարց. Զի՞նչ սքանչելիս արար նա։

Պատ. Բժշկեաց զա̃մ ցաւս, հալածեաց զդևս, և յարոյց զմեռեալս։

Հարց. Զի՞նչ օրինակս եցոյց նա մեզ։

Պատ. Զա̃մ առաքինութի՛ս մանաւանդ զխոնարհութիւն, հեզութի՛, գթածութի՛, ողոր

մա

մածութիւն, և նախանձ ը̅ն ճշմարտութեան:

Հարց. Զի՞նչ էր վախճան գործոց նորին:

Պատ. Փառք հօրն իւրոյ, և լրումն կամաց նորա:

Հարց. Որպիսի աղօթս նախապատուիրեաց մեզ:

Պատ. Հայր մեր՝ որ յերկինս ես. ս̅բ եղիցի անուն քո. եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս յերկինս և յերկրի: Զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր. և թող մեզ զպարտիս մեր, ո̅պ և մեք թողումք մերոց պարտապանաց. և մի տանիր զմեզ 'ի փորձութիւն. այլ

փրկեա՛ զմեզ 'ի չարէ։

Հարց. Գնայի՞ն որդեօք ամենե-
քեան զհետ նորա։

Պատ. Ժողովուրդք յամ՟ ուստեքէ
զունդ զունդ գնային լսել
զքարոզութիւն նորա. բայց
միայն այնոքիկ որք առեալ
էին զինքեանս 'ի կամս ախ-
տից, ո՛չ անսացին խրատուց
նորա, և ո՛չ կամեցան 'ի բաց
կալ 'ի յանօրէն վարուց. վա՟ն
որոյ՝ քարոզութիւն նր՟ա խայ-
թէր զխղճմտանս նոցա. ուս-
տի և ծնաւ 'ի նոսա նախանձ
ընդդէմ նորա։

Հարց. Ո՞յք էին առաւել թշնա-
միք նորա։

Պատ. Դպիրքն և փարիսեցիքն։

Հարց. Ո՞րովհետև ոք էին դպիրքն։

Պատ. Ուսուցիչք օրինաց։

Հարց. Իսկ փարիսեցիքն ո՞յք էին։

Պատ. Այնոքիկ՝ որք դեռ քան զա
մենայն զպահպանումն օրէ-
նաց պարտականութիւն դնէին
իւրեանց։

Հարց. Առաքինաբա՞ր կային նոքա։

Պատ. Ո՛չ։ այլ ի մեծի մասին կեղ
ծաւորք էին նոքա։

Հարց. Ո՞րքան ունեւալ տարածեցու՛
զնախանձ թշնամեացն Յի։

Պատ. Մինչև ցայն, զի Ջանացին
մեռուցանել զնա։

Հարց. Ո՛ խոստացաւ մատնել զնա
նոցա։

Պատ. Յուդայ իսկարիովտացի, մի ՚ի
յերկոտասանից առաքելոցն։

Հարց.

59

Հարց. Ո՞րքանոյ վաճառեաց։
Պատ. Երեսուն արծաթոյ։

ԳԼՈՒԽ. ԺԲ։

Յաղագս չարչարանաց և մահուան Յի̅. Քի̅։

Հարց. Յո՞րում ժամանակի մե-ռաւ Յս̅։
Պատ. 'Ի ժամանակի զատկին, զոր պասեք անէին։
Հարց. Զի՞նչ արար նա 'ի վերջին երեկոյին ը̅ առաքելոյն իւր։
Պատ. Սամելով հաւատարմացուցա-նել՝ թէ ո՛չ է մեկնելոց յիմ հաւատացելոց. աւանդեաց զխորհուրդ սուրբ հաղորդու-թեանն։

Հարց.

Հարց. Որո՞վ կերպիւ:

Պատ. Առեալ զհաց, օրհնեաց և ետ նոցա ասելով. այս է մարմին իմ. և այսպէս առեալ զբաժակն զինւոյն ասաց. այս է արիւն իմ որ հեղանի ՚ի թողութիւն մեղաց. և ՚ի վերայ այս մեծի խորհրդոյ հիմնեաց զնոր ուխտ մարդկան ընդ իւր:

Հարց. Յետ երեկոյին զի՞նչ արար Յիսուս:

Պատ. Առանձնացեալ եկաց յաղօթըս առ զհայրն, և ետ զինքն ՚ի կամս և ՚ի հաճութիւն հօր:

Հարց. Յայնժամ Յուդայն զի՞նչ արար:

Պատ. Էած զինուորս զի կալցեն զՅիսուս:

Հարց. Ո՞ւր տարան զնա։

Պատ. Առ քահանայապետն Կայե-
ափայ։

Հարց. Պետրոս զի՞նչ արար։

Պատ. Ի հարցանելն թէ աշակերտ
իցէ Քրի՛, ուրացաւ զնա.
սակայն յետ այնորիկ մեծա-
պէս զղջացաւ։

Հարց. Ի կայիափայէ ո՞ւր ածին
զՅիսուս։

Պատ. Առ պիղատոս։

Հարց. Զի՞նչ արարին նմա անդ։

Պատ. Եդին ՚ի գլուխն նր՛ զպսակն՝
արարեալ ՚ի փշոց։

Հարց. Ապա՛ ապա զի՞նչ։

Պատ. Հանին զնա ՚ի խաչ։

Հարց. Ո՞րպ աւանդեաց նա զհոգին
իւր ՚ի վերայ խաչին։

Պատ. Այսու բանիւ. հայր 'ի ձեռս քո աւանդեմ զհոգի իմ. յայնժամ բաժանեցաւ հոգին 'ի մարմնոյն։

Հարց. Զի՞նչ պատահեցաւ 'ի ժամ մահուան նորա.

Պատ. Արեգակն խաւարեցաւ, երկիր շարժեցաւ, վէմք պատառեցան, եւ բազում մարմինք ննջեցելոց սրբոց յարեան։

Հարց. Մահ նորա որպիսի կերպիւ եղև պատարագ։

Պատ. Քանզի մահն ելից զամենայն արդարութիւն վն մեղաց ամենից մարդկանց. որոյ աղագաւ ենթարկեալք էին յաւիտենականն մահուան։

ԳԼՈՒԽ.

ԳԼՈՒԽ ԺԹ.

Յաղագս Յարութեան Յի. Քի.

Հարց. Յետ մահուանն Յիսուսի զի՞նչ արարին զմարմին նորա։

Պատ. Եդին ՚ի գերեզմանի։

Հարց. Թշնամիքն նր̃ զի՞նչ արարին։

Պատ. Պահելով նց̃ զմարգարէութիւնն, թէ Քսի պարտէր յառնել. եդին զպահապանս, երկնչելով զի մի՛ կատարեսցի զայն ՚ի վերայ նորա։

Հարց. Յորո՞ւմ աւո՞ւր յարեաւ յս̃։

Պատ. Յերրորդում աւուր. յետ մահուան իւրոյ։

Հարց. Փութո՞վ հաւատացին ա-
ռաքեալքն յարութեան Յի՞ս:

Պատ. Որքան տեսին զնա և շօշա-
փեցին:

Հարց. Որքա՞ն ժամանակս եկաց նա
ընդ նոսա:

Պատ. Զաւուրս քառասուն:

Հարց. Զի՞նչ պատուիրեաց նց:

Պատ. Երթալ յաշխարհ ամ, քա-
րոզել զճշմարտութի ամենե-
ցուն զարեգործութի. դար-
ձուցանել յանօրէն վարուց.
ածել զնոսա յապաշխարութի.
և որք անկեղծօրէն ընդունին
զքարոզութիւն նոցա, միա-
ւորել զնոսա մկրտութեամբ
ընդ սրբոյ եկեղեցւոյ:

Հարց. Ի ձեռն կարգաւոր մկրտու-

թէ զի՞նչ ուսոյց նա մեզ։

Պատ. Թէ հայր որդի և սուրբ հո֊
գի է ճշմարիտ Ա՟ծ։

Հարց. Ո՞րպիսի իշխանութիւն ետ
առաքելոց իւրոց։

Պատ. Թողուլ զմեղս։

Հարց. Եւ ո՞ւր եթող զնոսա։

Պատ. Համբարձաւ յերկինս 'ի ներ
կայութ՟ն նոցա։

Հարց. Յո՞րպիսի կացութ՟ն յայսմ
յօրէ մինչ նա։

Պատ. Նստի ընդ մարմնովն, 'ի վեր քան
զա՟մ արարածս փառաւորեալ
յա՟մ արարածոց։

Հարց. Զի՞նչ խոստացաւ առաքե
լոցն 'ի ժամ համբարձմանն
իւրոյ 'ի յերկինս։

Պատ. Խոստացաւ ոչ մեկնել յեկե

ղեցւոյ նորոյ , և յետ քրիս-
տոնէից մինչև ցկատարած աշ-
խարհի։

Հարց. Ո՞րքան տևելոց է յաշխարհ։

Պատ. Մինչև գալոց է ՚ի դա-
տել զկենդանիս և զմեռեալս
յաւուրն յետնում։

ԳԼՈՒԽ. Ի.

Յաղագս իջման. Հոգւոյն սրբոյ յառա-
քեալսն։

Հարց. Ո՞ր ինչ էր պենտեկոս-
տէն, կամ յիսներորդն
հրէից։

Պատ. Էր տօն մեծ, յորում տօ-
նայէր նոցա զօրէնս։

Հարց. Յայնմ աւուր զի՞նչ պատա-
հե

հեցաւ՛ առաքելոցն։

Պատ. Նոքա ընկալան զՀոգին սբ։

Հարց. Ո՞րպիսի զօրութ̅ի ազդեաց ՚ի նոսա։

Պատ. Լուսաւորեաց զմիտս նոցա՝ առ ՚ի յիմանալ զգիրս սբս։

Հարց. Զի՞նչ ևս զգայցեն նոքա։

Պատ. Սէր մեծ առ ա̅ծ։

Հարց. ՚Ի յընկալնուլն նոցա զՀոգին սբ զի՞նչ արարին նոքա։

Պատ. Սկսան խօսիլ զլեզուս զա-նազանս։

Հարց. Զի՞նչ նշանակեաց զքան-չելիս այս։

Պատ. Թէ պարտէր ն̅ց քարոզել զաւետարանն ա̅մ ազգաց։

Հարց. Յայնժամ սուրբն Պետրոս զի՞նչ արար։

Պատ. Լցեալ հոգւովն սրբով սկսան քարոզել կարի ազդեցութբ, որով զբազումս հած 'ի զղջ ջումն. և վկայութբ ստուգեց զաւետարանականն ճշմարտու թիւնն, այնքան՝ մինչ զի 'ի նմին ժամու դարձան 'ի ժո_ ղովրդենէ անտի իբրև արս երիս հազարս։

Հարց. Իսկ նա՝ և միւս առաքեալ_ քն զի՞նչ արարին։

Պատ. Նոքա ամենայն զօրութբն արարին զսքանչելիս մեծա_ մեծս, և քարոզութի նոցա էր հզօրագոյն ոյ, որով ամենին ամ ժողովուրդք 'ի հաւատս Քրիստոսի։

Հարց. Սան էր հոգին ոք սա_

քն

քեզ ամ ՚ի նոյն աւուր պեն-տեկոստէի։

Պատ. Վասն այն՝ զի ՚ի նոյն աւուր յայտնեցէր զնոր օրէնս, յո-րում և առաքեալէր զՀոգին։

Աղօ. ՚ի ձեռն զղջողաց տերեր՝ եղաւ ետն եղ յա-ղագս երանելոյ. Տարգմանեալ ՚ի յունականէ լե-զուէ ՚ի հայ բարբառ, ՚ի տեառն Գրիգորէ եպս-կոպոսէն ...

Խաղաղութի ընկերակցութե կախի յերամանց. և երջան-կութիւն անհատից ՚ի յարատեւ վայելմանէ առաքինութեանց իւրեանց։ Վասն որոյ պահեա զգաղձանս սրտի քո ներ անձամբ չափաւո-րութեան. և ձեռն արդարութե

ատա

առաջնորդեսցէ զնա ուղղապէս։
Մի՛ դներ ակն չար յինչս դրաց-ւոյ քոյ․ այլ սեպհականութի՛ն նր՛ զոր ինչ և իցէ՝ որ ելեալ ի հսկմա՛-նէ քումմէ։
Փորձութիւնս զքեզ մի՛ հրապու-րեսցէ․ և ո՛չ դրդաութիւն ինչ դրդեսցէ զքեզ առ 'ի վերացու-ցանել զձեռն քո 'ի վնաս կենաց նորա։
Մի՛ փառահամբաւեր զնա 'ի յոր-աղխութե իւրում․ և մի՛ վկայեր սուտ զնմանէ։
Մի՛ թելրեր զծառայ նր 'ի խա-բել, կամ 'ի թողուլ զնա․ և ըզ կին անկողնոյ նր ո՛չ մի՛ դրդեր 'ի մեղս․ զի այն լինելոց է ցաւ սրտի նորա, զոր ո՛չ կարես բառնել․ և

անի

անխրատութեան կենացն իմ, զոր ոչ ինչ փոխարինութիւն կարէ քաւել։

'Ի գործողութիւնս քո ընդ ամենեսին՝ լե՛ր անաչառ և արդար. և արա ընդ նոսա այնպէս, որպէս և կամիս թէ նոքա արասցեն քեզ։

Լե՛ր հաւատարիմ յանձնեցելոցն քեզ, և մի՛ խաբեր զայրն որ յեցեալ է 'ի քեզ. և գիտեա՛ հաւաստեա՛ւ զի ապականացուն չարութիւն է առաջի այ գողմանցն՝ քան թէ մասնեցն։

Մի՛ նեղեր զաղքատն, և մի՛ զրկեր զմշակն 'ի վարձոյ իւրոյ։

Յորժամ վաճառես մի՛ շահե՛ր ընդ զշշնջմամբ խղճմտանաց, և շատացի՛ր չափաւորութեամբ. և 'ի աղքատութեանդ գնոցն մի՛ լինիր յոգնաշահ։

Հատոյ զպարտս քո զոր պարտիմ. վասն զի որ հա՛ւատաց քեզ, այլ մնեցա՛ւ 'ի պատուէ՛ քո. և պահելն զայն առ քեզ՝ է գործ սուրբ և անաղարտ:

Վերջապէս, ո՛վ որդի ընկերակցութե՛ն. քննեա՛ զսիրտ քո. կոչեա՛ զյիշողութի՛ն յօգնութի՛ն քեզ, և տես եթէ մեղուցեալ իցես ընդդէմ միոյ պարտաւորութեցս այսոցիկ, պատկառեալ ապաշաւեա՛. և փութա՛ 'ի վերանորոգութի՛ն նորի՛ն, որքան և կարես:

Եւ Քի՛ յուսոյն մերոյ փառք պատի՛ւ և երկրպագութի՛ն յաւիտենայաւիտենից. Ամէն:

ՎԵՐՋ.